

Sfeercongres 2012 – 'Is prettig voelen te ontwerpen'

Het 1^e sfeercongres vond plaats op 1 november 2012 in het NAI te Rotterdam. Initiator en organisator van het congres was Angelique Nossent – sferologe en energetisch tuin- en landschapsontwerper bij Ontwerpbureau Begane Grond en de gemeente Rotterdam.

Bij de vormgeving en inrichting van zowel de binnen- als buitenruimte, houden wij rekening met praktische zaken, zoals persoonlijke wensenlijstjes, veiligheidsnormen, lokale wetmatigheden, enz. Daarnaast is het voor onze opdrachtgever(s) essentieel dat die praktische zaken hun plek weten te vinden te midden van de juiste sfeer. Sfeer is bepalend voor ons algeheel welbevinden. Of we ons wel of niet prettig voelen in een ruimte.

Maar wat bepaalt sfeer? Wat bedoelen we met sfeer? *Van Dale* zegt over sfeer:

- 1) stemming in een kring van personen
- 2) karakteristieke eigenschappen die een bepaalde stemming oproepen
- 3) niet duidelijk begreemd gebied.

Sfeer wordt opgeroepen of roept iets op. Sfeer doet iets met mensen en/of omgeving. Sfeer is een verwijzing naar een gevoel dat wij als mensen kunnen ervaren.

Er zijn elementen die ons behulpzaam zijn bij het maken van sfeer, zoals: kleur, geur, geluid, licht, smaak, zicht, energie. Anders gezegd: sfeer bestaat uit een scala van trillingen/frequenties.

Het congres was bedoeld om ons kennis te laten maken met al die elementen. Gastsprekers vanuit verschillende disciplines hebben de elementen voor ons uitgelicht en besproken. De korte colleges waren voeding voor onderlinge dialogen én om ons nog bewuster te maken van het effect ervan.

Dat sfeer wordt opgebouwd uit verschillende elementen is helder. Maar dan komt de vraag: hoe geef je het vorm? Als alle genoemde elementen samenkomen kan een vorm ontstaan. Maar er is nog een belangrijk aspect, namelijk die van interactie. Interactie tussen mens en omgeving. Uit verschillende onderzoeken blijkt dat wij ook via ons onbewuste, elementen uit onze omgeving oppakken. Het zijn onbewuste prikkels die ons een goed gevoel geven of juist niet. Het onbewuste stuk in de mens zelf is een belangrijke factor bij de sfeerbeleving.

Marina Meeuwisse, psychologe/pedagoog/fotograaf, onderwierp ons tijdens het congres aan een klein onderzoekje dat laat zien hoe wij binnen een seconde onbewust met ons gevoel op een afbeelding reageren en daaraan een (voor)oordeel/gevoel koppelen. De uitkomsten van dat onderzoekje zijn nog niet bekend. Het blijkt overigens dat uit alle diverse reacties, er een overkoepelend (universeel) gevoel uit te filteren is. We wachten af. Interessant.

Om het besprokene concreet te kunnen vertalen, is voor het sfeercongres de film 'Plein 1953' gemaakt. Het is een bestaand plein in Rotterdam dat momenteel niet aan sfeerbehoefden van gebruikers en bewoners voldoet. Door gebrek aan sfeerelementen voelen de gebruikers en bewoners er zich niet prettig. Bij het ontwerpen en inrichten is voldaan aan wensenlijstjes (klimrek, bankjes, etc), veiligheidsnormen, kunst, maar bewoners lopen er zo snel mogelijk overheen: 'het voelt niet goed' en nodigt niet uit tot saamhorigheid/verbinding.

Na afloop van de film hebben alle gastsprekers vanuit hun eigen discipline aangegeven hoe het plein anders vorm gegeven had kunnen worden. Het was boeiend om te horen hoe en met welke elementen de sfeer kan veranderen die wèl appelleert aan 'een-goed-gevoel'. Naast het toepassen van de elementen is de betrokkenheid van bewoners een zeer belangrijk aspect in het vormgevingsproces: luisteren naar de behoeften die onder hen leven en deze vervolgens kunnen vertalen.

Het sfeercongres heeft voor mij bijgedragen aan verbinding en tot (meer) bewustwording van het effect van sfeerelementen. Het is immers onze wens om de mens een goed (en veilig) gevoel te geven in hun eigen omgeving.

*Door
Elly Borsboom - eCoherent
Tuinontwerper/Tuinfluisteraar*

Gastsprekers/organisatie:

- Angelique Nossent – initiator/organisator
- Gerard-Jan van Bruinessen – Manager Outdoor Lighting Solutions Fagerhult & Simes
- Marijke van Loon – Van Loon Kleur Advies
- Wim Lips – Lipsgroen & Feel Good Garden
- Dionysios Sofronas – Directeur Aardoomhoveniers
- Marianne Meeuwisse – psychologe, pedagoog, fotograaf
- Germaine Sanders – ingenieur en urbanist 2FLUXstadsprojecten
- Jacque Coolen – Nederlands erkend Bloemsierkunstenaar, geurontwerper
- Nina Elshof – Feng Shui adviseur
- Carlijn Stevens – interactie ontwerpster met een passie voor geuren.
- Bas Meeuws – passionate photographer who has given a new twist to the traditional Dutch still life with flowers
- Marion Matthijssen – dagvoorzitter
- Gerda van den Top – dialoogleider – Top Training & Coaching

Doelgroep:

Het congres is bedoeld voor iedereen die ontwerpt, denk aan ontwerpers in de ruimtelijke ordening als: - landschapontwerpers, stedenbouwkundigen, architecten, licht-ontwerpers, verkeersontwerpers, hoveniers -. Of designers: - kunstenaars, grafisch ontwerpers, interieur-ontwerpers, stylisten of hotelinrichters -. Maar ook voor de mensen die vanuit het sociale werkveld werken in omgevingen, zoals sociaal-psychologen, omgevingspsychologen en visionairs. Bovendien is het congres interessant voor beleidsmakers, bestuurders en onderzoekers op het terrein van het verbinden van de fysieke en sociale domeinen, zeker in het licht van een zich terugtrekkende overheid waarbij de verantwoordelijkheid voor een gezonde omgeving meer bij de burger zelf komt te liggen.

Persoonlijke noot Elly Borsboom:

- Voor mij persoonlijk was de inleiding en boodschap van Marina Meeuwisse nieuw en boeiend. Onderzoeken en literatuur over de beleving en interactie van de mens en zijn omgeving en over de innerlijke versus uiterlijke ruimte (Innovatie Netwerk, Agnes van den Berg, Gaston Remmers e.a) zijn mij wel bekend. Oosterse studies en Feng Shui geven aan dat er universele elementen bestaan waarop de mens resonanceert. Ik noem ze archetypische landschappen. Wat Marina Meeuwisse tijdens het congres in haar presentatie liet zien, is dat er bepaalde kenmerken (elementen) zijn die door ieder mens worden 'herkend', ook al is dat onbewust. Meer zicht op die universele elementen, kunnen ons als ontwerper, architect, helpen bij het ontwerpen van de binnen- en/of buitenruimte die resonanceert met de beleving van de opdrachtgever. Scholing van onze intuïtie helpt om gevoelens te kunnen benoemen en herkennen om deze te vertalen naar een sfeervol ontwerp.